

Norsk Psykologforening og PP-tjenesten

En invitt til dialog

PP-tjenesten i Nord-Norge er plassert sentralt i utviklingen av det nordnorske kompetansesystemet *Programmet for Nord-Norge*. Tjenesten skal gjennom statlig understøttet kompetanseutvikling og nettverksorganisering levere et totalprodukt på pedagogisk-psykologisk område som langt på vei skal gjøre landsdelen sjølforsynt. Det er i praksis snakk om en oppgradert PP-tjeneste som både skal dekke 1.- og 2.-linjenivå. Utviklingen er for øvrig godt i gang.

Samtidig opplever vi at PP-tjenesten, både her i landsdelen og i landet for øvrig er i ferd med å bli tappet for fagfolk. Disse går til tradisjonelle 2.- og 3.-linjesystemer på skole- og helseområdet. Dette handler om systemer som sannsynligvis langt på vei har overlevd seg sjøl, lenge etter at ansvarsforhold og tiltakssystemer er overført til primærkommunene. PP-tjenesten, som i utgangspunktet skulle sikre høy kompetanse på kommunalt nivå, og som gjennom snart tre år har gitt sitt bidrag til gjennomføringen av normaliseringsreformen, opplever i dag å være truet av systemer som står fjernere fra og uten forpliktende oppgaver overfor 1.-linja. Hvorfor skjer dette, og hvilke mekanismer er det som skaper denne situasjonen?

Arbeidsgiversida har et tungt ansvar for rekruttering og evne til å beholde ønsket arbeidskraft. Dette ansvaret ligger både sentralt og lokalt. Lokale politikere har i tillegg et særlig ansvar for å se til at PP-tjenestekontoret har en bemanning og et driftsgrunnlag som gjør det i stand til å utføre sine oppgaver forsvarlig. Arbeidsgiversida har imidlertid bare et delansvar i forhold til denne situasjonen. Arbeidstakerorganisasjonene har i lang tid nedprioritert PP-tjenesten.

PSYKOLOGFORENINGENS ANSVAR

Selv om flere aktører altså må dele ansvar for situasjonen i PP-tjenesten, vil vi denne gang avlegge Norsk Psykologforening en visitt. En av faggruppene som har størst omløpshastighet – og mangler mest i dagens PP-tjeneste – er psykologer. Dette er en paradoksal situasjon, ikke skapt av hva som er faglig mest utfordrende og spennende, men etter vår mening av utenforliggende årsaker. Hva kan vel være en større karrieremessig utfordring enn å få satt sin egen faglighet i funksjon i det normale tiltakssystem?

I alle år har PP-tjenesten vært en betydelig arena for videre opplæring av norske fagfolk etter ferdig utdanning ved universiteter og høyskoler. PPT

har vært en viktig karrierestart og faglig sosialiseringfaktor også for psykologer i Norge. Og vi vil understreke karrierestart.

Psykologforeningas spesialiseringsside er slik bygd opp at for å oppnå tittelen «Spesialist i klinisk psykologi» – uansett fordypningsområde, også skolespesialiseringa – må psykologen avbryte sitt arbeidsforhold i PP-tjenesten i minst to år for å arbeide innen psykisk helsevern. PP-tjenesten kan da bli en karrieremessig blindvei for psykologer, i beste fall et startsted til noe «bedre», *bort fra det særegne fagfeltet som pedagogisk-psykologisk rådgivning utgjør*. Denne tendensen forsterkes ved at psykisk helsevern kan tilby karrieremuligheter med oftest bedre lønnsuttelling samt langt mer attraktive etterutdanningstilbud. Dette er en situasjon som på spesialiseringssida er tilrettelagt av psykologforeninga. Fra vårt synspunkt finnes det knapt ett faglig argument for slike krav om praksis. Eksempelvis arbeider psykisk helsevern og PP-tjenesten med de samme ungene og de samme foreldrene, ofte i de samme ambulente arbeidsordninger – og ikke så rent sjelden i team sammen med hverandre. Argumentene for en bred praksiserfaring i spesialiseringa, går på en merkelig måte bare én vei; vi har svært sjelden hatt psykologer med arbeidssted i psykiatrien som måtte få bredde i praksisen ved å komme over i PP-tjenesten.

Vi kan se en årsak til denne situasjonen. Ut fra *profesjonsinteresser* kan det være hensiktsmessig å posisjonere seg på en prioritert plattform i helsevesenet. Ordningen medfører i praksis kostbar og unødig rotasjon for eierne av PP-tjenesten. Regninga for dette betales av de som «lider» under psykologforeningas strategiske grep – nemlig kommunene. Dette er en situasjon som krever endring, enten gjennom sjølransakelse i NPF, eller radikale tiltak på arbeidsgiversida. La det samtidig være sagt at bakgrunnen for dette innlegget, er at vi har gode erfaringer med psykologer i PP-tjenesten, og at de dyktige psykologene vi har hatt innenfor tjenesten, uten unntak har stilt seg faglig uforestående til ordningen.

Det er velkjent at det er mangel på psykologer i hele fagfeltet. Det er likeså kjent at det er en enda større mangel på pedagoger og spesialpedagoger i ped.psyk.rådgiverstillingene. Vi vil berømme NPF for at de fikk forhandlet fram en skikkelig og markedstilpasset avlønning for sine spesialister – dog med unntak av PP-tjenesten. Det er imidlertid kjent at en av de gamle kampsakene til NPF er å få avskaffet ped.psyk.rådgivertittelen. Dette har vært en tittel som har sidestilt tre fagprofesjoner med samme utdanningsnivå, og forhindret mye av den strid som vi har vært og er vitne til i andre tiltakssystemer der profesjonsinteressene har fått spille ut i all tids- og enegrikrevende frihet. Det nærliggende alternativet, å erkjenne den spesielle karakteren av pedagogisk-psykologisk rådgivning – samt de historiske gode erfaringer vi har med begrepet PP-rådgiver – synes å ligge svært

fjernt fra fagforeningsblikket til psykologforeninga. Vi vil presisere at vi ønsker mulighet for faglig fordypning på grunnlag av utdanningsbakgrunn, og en må gjerne føye til sine akademiske meritter under en felles PP-rådgiverparaply. Det er for øvrig ingen hemmelighet at de pedagogiske fagforeningene følger NPF's posisjonering på dette området med oppmerksomhet. Det kan nok en gang vise seg å bli ris til egen bak.

Nyutdannede PP-rådgivere med embetseksamen i spesialpedagogikk, psykologi eller pedagogikk, har ofte en relativt lav og generell kompetanse på det pedagogisk-psykologiske området – noe som krever en sosialisering til både tiltakssystem og faglig fordypning. Dette tar i snitt 3-5 år med store økonomiske uttelling for arbeidsgiver, men systemet i dag går som nevnt ut på å spesialisere seg bort fra tjenesten. Vi kan ikke lenger stilltende leve med en spesialiseringsordning som tapper betydelige ressurser ut av kommunene og fra de store oppgavene som skal løses på pedagogisk-psykologisk område. For den nordnorske PP-tjeneste som en del av Programmet for Nord-Norge, blir dette svært viktig. Vi håper i det lengste at NPF innser at pedagogisk-psykologisk rådgivning er et *for* sentralt fagområde i arbeidet for vanskeligstilte barn og unge til at unge psykologer skal bli «tvunget» til faglige og karrieremessige prioriteringer som de eller ikke ville gjort.

Spesialiseringsordningene kan fungere etter hensikt hvis en er lydhør overfor oppdragsgivere og profesjonsinteressene holdes i sjakk. I motsatt fall må en fra arbeidsgiversida se på ordninger med spesialisering knyttet til offentlige institusjoner (universiteter), og Kommunenes Sentralforbund bør kanskje allerede nå se på kostnadene og driftskonsekvensene med dagens ordning.

Fritz Johnsen, cand.paed.spec.
Senterleder PPD for Vesterålen og Lødingen
Postboks 97, 8401 Sortland
Tlf. 76 12 13 11 / Fax 76 12 25 65
e-mail: ppd@nndata.no

Stig Hasle, cand.polit
Tjenesteleder PPT for Midt-Troms
Postboks 168, 9301 Finnsnes
Tlf. 77 84 03 88 / Fax 77 84 08 93
e-mail: shalse@online.no

RETTELSE TIL FORRIGE NR. AV SKOLEPSYKOLOGI

I artikkelen «Hvordan skal vi få en bedre PP-tjeneste?» hadde det sneket seg inn et par litt stygge feil som her vil bli rettet opp.

- På s. 15, første linje, skal det stå: «Dette punktet ble omfattende diskutert, og ikke minst ETTERLYST.
- På side 16, punkt 5, 4. linje, skal det stå: «og en har for tiden ingen VAKANSER».